

ROMÂNIA
TRIBUNALUL BUCUREȘTI SECȚIA A IV-A CIVILĂ
ÎNCHEIERE ȘEDINȚA PUBLICĂ DIN 09.10.2018
TRIBUNALUL CONSTITUIT DIN:

PREȘEDINTE:
JUDECĂTOR:
GREFIER:

Pe rol se află soluționarea apelului civil formulat de apelanta-creditoare împotriva încheierii civile din data de 26.03.2018, pronunțată de Judecătoria Sector 1 București în dosarul nr. 6386/299/2018, cauza având ca obiect încuviințare executare silită.

La apelul nominal făcut în ședința din camera de consiliu se prezintă apelanta-creditoare, reprezentată prin avocat care depune împuternicire avocațială la dosar.

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, care învederează obiectul cauzei, stadiul procesual și modalitatea îndeplinirii procedurii de citare, după care:

Apelanta-creditoare formulează și depune în scris cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept de care depinde soluționarea cauzei, constând în existența sau nu, în interpretarea și aplicarea art. 688 alin.2 C.pr.civ. și a art. 1155 alin 2 C. civ., a posibilității începerii executării silită asupra bunurilor moștenirii împotriva moștenitorilor acceptanți ai debitorului decedat, cât timp nu au fost stabilite cotele succesoriale și calitatea de moștenitor a acestora în cadrul dezbaterii succesoriale.

Tribunalul rămâne în pronunțare asupra cererii formulate la termenul de față.

TRIBUNALUL,

Deliberând asupra cererii de sesizare a înaltei Curți de Casație și Justiție, formulată de apelantă, reține următoarele:

Prin **încheierea** din data de 26.03.2018 Judecătoria Sector 1 București a respins ca neîntemeiată cererea de încuviințare a executării silită formulate de către Biroul Executorilor Judecătorești Asociați privind pe creditoarea și pe debitorul, prin persoanele indicate ca fiind moștenitori acceptanți, respectiv

Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut că, potrivit art. 622 din C. proc. civ., obligația stabilită prin hotărârea unei instanțe sau printr-un alt titlu executoriu se aduce la îndeplinire de bunăvoie, iar în cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, aceasta se aduce la îndeplinire prin executare silită, care începe odată cu sesizarea organului de executare, dacă prin lege specială nu se prevede altfel.

În ceea ce privește temeiul executării silită, instanța a reținut faptul că, potrivit art. 632 alin. 1 din C. proc. civ., executarea silită se poate efectua numai în temeiul unui titlu executoriu, iar potrivit alin. 2 ai aceluiași articol, constituie titluri executorii hotărârile executorii prevăzute de art. 633 C. proc. civ., hotărârile cu executare provizorie, hotărârile

definitive, precum și orice alte hotărâri sau înscrisuri care, potrivit legii, pot fi puse în executare. În conformitate cu prevederile art. 645 alin. 1 din C.proc.civ., sunt părți în procedura de executare silită creditorul și debitorul.

Astfel, creditorul este cel care urmărește să își realizeze dreptul recunoscut prin dispozitivul hotărârii sau printr-un alt titlu executoriu, iar debitorul este cel care, prin același titlu a fost obligat față de creditor. Calitatea de parte în executarea silită, respectiv aceea de creditor și, mai ales, de debitor se stabilește în raport de titlul executoriu.

Cadrul procesual sub aspectul părților din faza judecării procesului, se păstrează și în faza executării silite, părțile devenind creditori și debitori, dar având aceeași identitate cu părțile procesului finalizat cu hotărârea ce constituie titlu executoriu.

Dacă prin titlul executoriu nu s-au stabilit obligații în sarcina unei persoane, acestea nu i se poate atribui calitatea de debitor, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

În cauză s-a cerut încuviințarea executării silite împotriva activului moștenirii debitorului, decedat la data de 19.08.2014, și a următorilor moștenitori acceptanți:

În primul rând, în ceea ce privește încuviințarea executării silite împotriva activului moștenirii, instanța a reținut că dispozițiile legale în vigoare impun începerea executării împotriva moștenitorilor, în cazul în care moștenirea a fost acceptată, conform dispozițiilor art. 688 alin. 2 din C.proc.civ., nefiind posibilă începerea executării împotriva activului moștenirii anterior identificării moștenitorilor.

Conform art. 1155 alin. 1 din C.civ., "moștenitorii contribuie la plata datoriilor proporțional cu cota fiecăruia", iar conform art. 1155 alin. 2 din C.civ., „înainte de partajul succesoral, creditorii ale căror creanțe provin din conservarea sau din administrarea bunurilor moștenirii ori s-au născut înainte de deschiderea moștenirii pot cere să fie plătiți din bunurile aflate în indiviziune. De asemenea, ei pot solicita executarea silită asupra acestor bunuri”.

Se poate observa că executarea silită se poate efectua asupra bunurilor aflate în indiviziune, anterior partajului succesoral, dar ulterior stabilirii cotelor moștenirii, situația premisă fiind existența bunurilor în indiviziune, situație juridică ce implică, în mod obligatoriu, existența mai multor titulari, fiind astfel exclusă posibilitatea de a urmări bunurile moștenirii anterior determinării persoanelor care au calitatea de moștenitori și dețin, în indiviziune, bunurile rămase de pe urma defunctului.

Deși creditoarea susține faptul că din formularea "moștenitor acceptant", utilizată în reglementarea art. 688 alin. 1 din C.proc.civ., rezultă că textul are în vedere, pentru începerea executării, momentul inițial al acceptării succesiunii, instanța a reținut că sensul noțiunii de "moștenitor" nu trebuie confundat cu cel al noțiunii de "succesibil", înțelesul celor doi termeni fiind reglementat în dispozițiile de drept material. Distanța dintre cei doi termeni a fost preluată și în cadrul normelor procesuale, astfel cum reiese din coroborarea dispozițiilor art. 688 și art. 689 din C.proc.civ., deoarece legiuitorul a utilizat atât noțiunea de "moștenitor", cât și pe aceea de "succesibil".

Potrivit dispozițiilor art. 1100 alin. 2 din C.civ., prin succesibil se înțelege persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a putea moșteni, dar care nu și-a exercitat încă dreptul de opțiune succesorală, iar dispozițiile art. 689 din C.proc.civ. fac referire la "succesibili acceptanți".

Pe de altă parte, în conformitate cu dispozițiile art. 1133 alin. din C.civ., "certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia”.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 1114 și art. 1155 din C.civ., pasivul succesoral se suportă de către moștenitori, proporțional cu cota acestora, calitatea de moștenitor fiind dobândită, cu efect retroactiv, ulterior dezbaterii succesiunii și stabilirii cotelor.

Dreptul de opțiune succesorală aparține tuturor persoanelor cu vocație generală (eventuală) la moștenire, iar nu numai celor cu vocație concretă (utilă), astfel încât dacă s-ar adopta teoria conform căreia executarea silită poate fi începută împotriva tuturor celor care au făcut acte de acceptare, s-ar putea ajunge la situația în care ar fi urmărite, în procedura executării silite, persoane cu privire la care s-ar dovedi ulterior că nu au calitatea de moștenitor.

În plus, dacă nici la momentul judecării unei eventuale contestații la executare, dezbaterii succesiunii nu ar fi finalizată, aceste persoane nu ar putea opune în cadrul contestației faptul că este posibil să nu fie debitori, astfel încât ar risca să obțină o hotărâre prin care să se rețină că executarea silită poate fi pornită împotriva lor, iar ulterior să se dovedească faptul că nu aveau calitatea de moștenitori și, implicit, de debitori.

În acest sens, trebuie ținut cont și de existența unui anumit termen înăuntrul căruia se poate face contestația la executare și de calitatea procesuală necesară pentru a contesta executarea însăși, în conformitate cu dispozițiile art. 715 alin. 1 din C.proc.civ., aspecte care ar diminua eficiența unor eventualele apărări ale unui succesor care a acceptat moștenirea, dar a fost înlăturat de la succesiune la momentul dezbaterii succesorală, ulterior finalizării executării silite.

Astfel, dispozițiile art. 688 alin. 2 din C.proc.civ., ce indică faptul că executarea silită va fi pornită împotriva tuturor moștenitorilor majori trebuie coroborate cu dispozițiile art. 1155 din C.civ., fiind imposibil de conceput posibilitatea pornirii executării împotriva unei persoane, fără a cunoaște limitele răspunderii sale deoarece, în cazul în care aceste limite ar fi depășite, protejarea drepturilor celui urmărit ar fi diminuată în cadrul contestației la executare dacă aceasta s-ar judeca, de asemenea, anterior dezbaterii succesiunii.

În plus, în reglementarea actuală nu este prevăzută posibilitatea urmăririi bunurilor ce fac parte din masa succesorală, independent de urmărirea moștenitorilor, în cazul în care succesiunea a fost acceptată, articolul 688 alin. 2 din C.proc.civ., indicând în mod expres faptul că executarea silită va fi pornită împotriva moștenitorilor, iar nu împotriva masei succesorală, privită individual.

Pe de altă parte, dispozițiile art. 688 alin. 2 din C.proc.civ. exclud posibilitatea demarării executării silite anterior dezbaterii succesiunii în primul rând deoarece anterior acestui moment nu se poate stabili dacă "există numai moștenitori majori" sau dacă "numai unii dintre aceștia sunt chemați, de lege ori potrivit voinței defunctului, să răspundă pentru anumite datorii ale defunctului", aceste două situații influențând, în mod direct, modalitatea în care poate fi pornită executarea silită.

Potrivit dispozițiilor art. 1035 din C.civ., " Testamentul conține dispoziții referitoare la patrimoniul succesoral sau la bunurile ce fac parte din acesta, precum și la desemnarea directă sau indirectă a legatarului. Alături de aceste dispoziții sau chiar și în lipsa unor asemenea dispoziții, testamentul poate să conțină dispoziții referitoare la partaj, revocarea dispozițiilor testamentare anterioare, dezmoștenire, numirea de executori testamentari, sarcini impuse legatarilor sau moștenitorilor legali și alte dispoziții care produc efecte după decesul testatorului".

În cauză, din înscrisurile depuse la dosar, rezultă că au și calitatea de legatari, fără a se menționa natura legatului, astfel încât există posibilitatea ca, potrivit voinței defunctului, acestea să fie chemate să răspundă numai pentru anumite datorii ale defunctului, situație în care s-ar încălca dispozițiile art. 688 alin. 2 cu privire la persoanele împotriva cărora poate începe executarea

silită, dacă aceasta ar începe fără a cunoaște, cu certitudine, persoanele cu privire la care poate fi pornită.

Având în vedere toate aceste considerente, instanța a constatat că, în acest moment, persoanele indicate ca fiind moștenitori acceptanți, respectiv, nu au calitatea de moștenitori și, implicit, de debitori, în sensul dispozițiilor art. 645 alin. 1 din C.proc.civ., iar conform dispozițiilor art. 688 alin. 2 din C.proc.civ., executarea nu poate fi începută împotriva activului moștenirii în cazul în care succesiunea a fost acceptată, fiind necesară începerea executării împotriva persoanelor ce au calitatea de moștenitor, astfel încât există un impediment la încuviințarea executării silite, în conformitate cu dispozițiile art. 687 din C.proc.civ.

Împotriva acestei încheieri a declarat apel creditoarea solicitând schimbarea în tot a încheierii apelate în sensul încuviințării executării silite împotriva activului moștenirii debitorului, decedat la data de 19.08.2014, și a următorilor moștenitori acceptanți:

Cererea de apel a fost înregistrată pe rolul Tribunalului București - Secția a IV-a Civilă în data de 11.09.2018, sub nr. 6386/299/2018.

În ședința din camera de consiliu de la 09.10.2018, apelanta-creditoare a depus cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept de care depinde soluționarea cauzei, constând în existența sau nu, în interpretarea și aplicarea art. 688 alin. 2 din Codul de procedură civilă și a art. 1155 alin. 2 din Codul civil, a posibilității începerii executării silite a bunurilor moștenirii împotriva moștenitorilor acceptanți ai debitorului decedat, cât timp nu au fost stabilite cotele succesoriale și calitatea de moștenitor a acestora în cadrul dezbaterii succesoriale.

În motivarea cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție apelanta a argumentat că sesizarea este admisibilă tribunalul fiind învesti cu soluționarea prezentei cauze în ultimă instanță, iar de chestiunea de drept supusă judecății depinde soluția ce se va pronunța pe fondul apelului.

Litigiul are ca obiect încuviințarea executării silite împotriva moștenitorilor acceptanți ai debitorului decedat înaintea începerii executării silite, la un moment la care moștenirea nu a fost dezbătută, situație care se încadrează în ipoteza art. 688 din Codul de procedură civilă. Ca atare, pentru a se dispune încuviințarea executării silite este necesar ca instanța de apel să stabilească dacă se poate porni executarea silită împotriva persoanelor care au acceptat succesiunea debitorului decedat, cât timp succesiunea nu a fost dezbătută.

S-a apreciat de către apelantă că această chestiune de drept este nouă, deoarece asupra sa Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și ea nu face nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Pe fondul cererii de sesizare, apelanta a apreciat că art. 688 alin. 2 din Codul de procedură permite începerea executării silite împotriva moștenitorilor acceptanți, chiar și înainte ca succesiunea să fie dezbătută, să fie stabilite cotele fiecăruia dintre moștenitori și să se emită certificatele de moștenitor pentru aceștia.

Rațiunea art. 1155 alin. 2 din Codul civil este tocmai aceea de a nu impune creditorilor defunctului - care sunt considerați „creditori ai succesiunii” - să aștepte dezbaterii succesorală și partajul, care pot avea loc și după trecerea unei perioade îndelungate de la data deschiderii succesiunii, și de a îi proteja pe aceștia de „riscul insolvabilității unora dintre moștenitori”.

Prin urmare, creditorul are posibilitatea de a-și realiza creanța din bunurile moștenirii, chiar dacă nu s-a stabilit care sunt moștenitorii și care sunt cotele lor asupra moștenirii. În acest fel, nici moștenitorii nu sunt prejudiciați, deoarece masa patrimonială succesorală se

diminuează numai în măsura satisfacerii creanței creditorului, pentru care moștenitorii răspund, în limita activului succesoral (art. 1114 alin. 2 din Codul civil).

Apelanta a mai argumentat că art. 1155 alin. 2 din Codul civil este recunoscut în doctrină ca o excepție de la regula divizării de drept a pasivului succesoral proporțional cu cotele succesoriale instituită în alin. 1 al aceluiași articol. Pe cale de consecință, creditorii la care acesta se referă - inclusiv cei ai defunctului - pot să urmărească bunurile indiviziunii succesoriale fără a se preocupa de diviziunea de drept a pasivului și de faptul că plata datoriilor și sarcinilor moștenirii se suportă proporțional cu cota succesorală la care moștenitorii au vocație.

De aceea, condiționarea executării silite a bunurilor moștenirii de stabilirea cotelor succesoriale nu are nicio justificare, câtă vreme legiuitorul a conferit creditorilor moștenirii beneficiul neaplicării, în ceea ce privește creanțele lor, a regulii diviziunii pasivului succesoral. Această exceptare permite creditorilor evidențiați în art. 1155 alin. 2 din Codul civil să evite „divizarea acțiunii de executare a creanțelor, ceea ce poate antrena o multitudine de acțiuni în executare și apărări din partea fiecărui moștenitor în parte, aspecte care fac ca procesul plății creanței să devină complicat, lung și oneros”.

Art. 688 din Codul de procedură transpune în mod corespunzător această preferință a creditorilor succesiunii în materia executării silite, arătând, pe de o parte, că executarea silită a creanțelor lor poate începe după decesul debitorului, și că, pe de altă parte, în locul acestuia vor sta în procesul execuțional: i) conform alin. 1, cât timp moștenirea nu a fost acceptată și nu a fost numit un curator al succesiunii, potrivit art. 1136 alin. 1 din Codul civil, curatorul special numit la cererea creditorului ori a executorului de instanța de executare (în caz contrar, executarea nu poate fi începută, aspect ce rezultă din art. 687 alin. 1 teza I din Codul de procedură civilă); ii) conform aceluiași alin. 1, interpretat per a contrario, curatorul succesiunii, numit conform art. 1136 alin. 1 din Codul civil, dacă moștenirea nu a fost acceptată și un asemenea curator a fost desemnat; iii) în temeiul alin. 2, după acceptarea moștenirii, toți moștenitorii acceptanți, dacă sunt numai moștenitori majori. În virtutea alin. 3, dacă printre moștenitorii acceptanți se găsesc și minori ori persoane puse sub interdicție judecătorească, executarea nu va putea fi începută până la numirea reprezentanților sau a ocrotitorilor legali ai acestora, după caz, ori până la numirea unui curator special.

Așadar, nu se poate admite ca executarea silită să nu poată fi începută cât timp succesiunea nu a fost dezbătută, în ciuda împrejurării că ea poate fi pornită, conform art. 688 alin. 1 din Codul de procedură civilă, inclusiv înainte ca moștenirea să fie acceptată sau curatorul succesiunii să fie numit, moment la care, conform art. 1136 alin. 1 din Codul civil, este posibil ca succesibilii nici măcar să nu fie cunoscuți.

Nu există nicio rațiune pentru care executarea bunurilor moștenirii să poată fi pornită înainte de acceptarea moștenirii sau chiar înainte ca succesibilii să fie cunoscuți, dar să nu mai poată fi pornită odată ce există moștenitori acceptanți decât după ce moștenirea este dezbătută. O asemenea diferență de tratament nu are nicio justificare, mai ales în contextul în care moștenitorii acceptanți nu pot opune creditorului succesiunii divizarea pasivului proporțional cu cotele succesoriale care i-ar reveni fiecăruia. Mai mult, ei nu pot opune nici calitatea de legatar cu titlu particular, deoarece, în temeiul art. 1067 alin. 1 din Codul civil, creditorii moștenirii sunt plătiți cu prioritate față de legatari.

Interpretarea art. 688 alin. 2 din Codul de procedură civilă, prin raportare la art. 1155 alin. 2 din Codul civil, expusă anterior a fost îmbrățișată și de majoritatea instanțelor de judecată. Cu titlu de exemplu, apelanta a indicat că în sentința civilă nr. 2203/10.04.2018, Judecătoria Sectorului 1 a statuat că, deși „în actele existente la dosar nu rezultă că a fost dezbătută succesiunea, [...] pentru începerea executării nu este necesar a se face dovada calității de moștenitor în mod obligatoriu prin depunerea unui certificat de moștenitor”, în sentința civilă nr. 650/21.01.2016 a Judecătoriei Sectorului 1 s-a evidențiat că „interdicția de a

porni executarea silită în ipoteza în care debitorul moare înainte de sesizarea executorului judecătoresc, este limitată de legiuitor doar până la momentul la care există o persoană care să reprezinte interesele moștenirii - fiind posibile 2 variante, respectiv: fie până la momentul acceptării moștenirii de către cel puțin un succesibil cu vocație concretă la moștenire (iar nu până la dezbateră succesiunii, cum s-a susținut, întrucât în caz contrar moștenitorii ar avea posibilitatea să anihileze demersul creditorilor de a-și satisface creanțele prin nefinalizarea procedurii succesoriale), fie până la momentul desemnării unui curator al succesiunii”.

Analizând cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, formulată de apelantă, tribunalul reține incidența prevederilor art. 519 din Codul de procedură civilă conform căroră, „dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

Se apreciază că cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție este admisibilă, având în vedere că obiectul dosarului cu nr. 6386/299/2018 este dat de cererea de apel formulată de apelanta - creditoare împotriva încheierii din data de 26.03.2018, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, în dosarul nr. 6386/299/2018, obiectul fiind reprezentat de cerere de încuviințare a executării silite, tribunalul urmând a se pronunța asupra apelului prin decizie definitivă.

De asemenea, problema de drept vizând posibilitatea încuviințării executării silite asupra bunurilor moștenirii împotriva succesibililor acceptanți câtă vreme nu s-a emis certificat de moștenitor are incidență asupra fondului apelului, reprezentând singurul motiv de apel.

Se apreciază de către tribunal că această chestiune de drept este una nouă, neexistând un recurs în interesul legii cu acest obiect, iar Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competență materială în privința cererilor formulate în cadrul executărilor silite. Totodată, din hotărârile judecătorești depuse de apelantă la dosar rezultă împrejurarea că asupra aceleiași probleme de drept, enunțată anterior, instanțele au opinii diferite cu interpretării contradictorii ale dispozițiilor art. 688 alin. 2 C.proc.civ. și art. 1155 alin. 2 C.civil.

Susținerile apelantei au fost prezentate anterior.

Punctul de vedere al completului de judecată este în sensul că dispozițiile legale incidente nu pot fi interpretate în sensul că permit încuviințarea executării silite asupra bunurilor moștenirii împotriva succesibililor acceptanți câtă vreme nu s-a emis certificat de calitate de moștenitor sau certificat de moștenitor.

Având în vedere considerentele expuse, tribunalul va admite cererea de sesizare și va sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la dezlegarea chestiunii de drept vizând interpretarea art. 688 alin. 2 C.proc.civ. și art. 1155 alin. 2 C.civil cu privire la posibilitatea încuviințării executării silite asupra bunurilor moștenirii împotriva succesibililor acceptanți câtă vreme nu s-a emis certificat de moștenitor.

Totodată, în temeiul art. 520 alin. 2 Cod procedură civilă, tribunalul va dispune suspendarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII,
DECIDE:**

Admite cererea de sesizare a înaltei Curți de Casație și Justiție (ÎCCJ), formulată de apelanta-creditoare cu sediul în, în cauza având ca obiect apelul civil declarat împotriva încheierii civile din data de 26.03.2018, pronunțată de Judecătoria Sector 1 București în dosarul nr. 6386/299/2018.

Sesizează ÎCCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

Interpretarea art. 688 al. 2 C.pr.civ., și a art. 1155 alin. 2 C.civ., cu privire la posibilitatea încuviințării executării silite asupra bunurilor moștenirii împotriva succesibililor acceptanți câtă vreme nu s-a emis certificat de moștenitor.

Suspendă judecata cauzei în temeiul art. 520 alin.2 C.pr.civ.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică azi, 09.10.2018.

PREȘEDINTE

.....

JUDECĂTOR

.....

GREFIER

.....